

til Uddannelse af Winterlærere, som man kan faa paa saa billige Vilkaar, at ordentlig uddannede Lærere ikke ville være i Stand til at tjene for den Løn; det vil jo kun holde den Tilstand, der her er Tale om, vedlige, om end maaste ikke i saa krigende Former, som disse enkelte Eksempler antyde. Men skal der raades Bod paa en saadan Mangel, forekommer det mig, at det ikke kan ske paa anden Maade end derved, at selve den økonomiske Byrde lægges andetsteds hen end der, hvor den i Øjeblikket ligger. Allerede i den nuværende Lovgivning er der jo en Erkendelse af, at Staten her har en Opgave. Loven af 8de Marts 1856, der indførte en Skolefond, slog samtidig fast, at Staten skal bidrage med en ikke ringe Sum, en Sum, som i Marenæs Løb er vokset betydeligt, til denne, og Fonden har til Opgave blandt andet ogsaa netop at hjælpe Kommuner, som staa saa daarlig i økonomisk Henseende, at de ikke selv kunne føre deres Skolevæsen igennem. Smidertid magter jo Skolefonden med de 400,000 Kr., den for Øjeblikket faar fra Statens Side, selvfølgelig ikke denne Opgave fuldt ud, og det forekommer mig derfor, at det vilde være den naturligeste Løsning, om man gif videre paa den Vej, der derved er antydet, ved at lade Staten træde ind i et mere afgørende Forhold til den økonomiske Side af Sagen, end det hidtil har været Tilfældet, maaste overtage den helt. Af Udtalelser, der faldt her i Folketinget i forrige Samling, fremgik det, at der i Kultusministeriet var alvorlige Overvejelser oppe om en Omordning af Skolevæsenet. Jeg vil henstille, om ikke netop det turde være et af de aller væsentligste Grundlag for, hvad man iøvrigt her maatte tage op, at overflytte de økonomiske Byrder paa den nævnte Maade, saaledes at det ikke længer blev de enkelte Kommuner's Rækkevne, der afgjorde, af hvilken Bestaffenhed Undervisningen blev paa et givet Sted, idet man i Erkendelse af, at Skolevæsenet er en Samsundssag i det hele og ikke blot en Sag for de enkelte Kommuner, ogsaa lod det større Samfund, Staten, gribe ind der paa en Maade, der sikrede mod, at de i Forvejen uheldig stillede gennem den Skolegang, som er en nødvendig Følge af de antydede Forhold, blive endnu daarligere stillede, end de i Forvejen ere. Det var det Spørgsmaal, jeg vilde henlede Opmærksomheden paa. Jeg tror, at det er en stor Opgave, der her er at arbejde paa, og jeg tror ikke, vi naa til en passende Løsning af denne Opgave, medmindre Staten, saaledes som Forholdene nu ere, træder til og mere principielt tager Sagen i sin Haand i øko-

nomisk Henseende, end det hidtil har været Tilfældet.

Berntsen: Ja, der er et gammelt Ordsprog, som siger, at „naar de store Klokker gaa, høre ingen de smaa“. I Gaar hørte vi jo 5 Tørere for de forskellige Partier her i Salen, de lode de storpolitiske Klokker lyde; men i Dag antog jeg, at der kunde blive Ørenlyd for mindre Spørgsmaal, som det foreliggende Finansbudget giver Anledning til at drøfte; men ved at høre den sidste ærede Taler, som fremdrog saadanne enkelte Punkter, og ved at se, med hvor lidt Opmærksomhed ærede Medlemmer fulgte hans Foredrag, vil jeg for at gøre Overgangen lempeligere og lettere tillade mig først at knytte nogle enkelte Bemærkninger til de politiske Taler, vi hørte i Gaar, for derefter at gaa over til at omtale de enkelte Spørgsmaal, som jeg egentlig har begæret Ordet for at omtale. Jeg finder det i og for sig ret naturligt, at man ved Lejligheder som denne fra alle Sider søger at klare den politiske Situation ikke blot for hinanden indbyrdes, men særlig ogsaa for Bælgerne udenfor, som jo lytte efter, hvad der her bliver sagt, og naar jeg meget omhyggelig lagde Mærke til de Udtalelser, som fremkom fra Ordførerne for de saakaldte radikale Partier, kan jeg, naar jeg undtager et enkelt Punkt, som i Dag er fremdraget af det ærede Medlem for Randers Amts 3dje Valgkreds (Neergaard), ikke undlade at erende, at de Herrer udtalte sig efter min Formening med al ønskelig Tydelighed, og det glædede mig navnlig at erfare, at naar man sammenligner den Tone, som var oppe her den 1ste April, og den Tone, som lød her i Gaar, er Tonen betydelig stemt ned. I Foraaret truede man os med den vældige Indignation, Forliget vilde møde i Befolkningen; man stillede os en Række Massemøder i Udsigt med skarpe og stærke Protester. Hvor ere disse Massemøder blevne af? Det er nærmest blevet en Fiasko, naar man virkelig tænkte paa at stille den Slags paa Benene. Det er blevet sagt, at en krigslysten Mand endogmaa havde stillet ikke mindre end 1,000 Kr. til Raadighed for Krigskassen, hvis der skulde blive Brug for en saadan Skatteopkrævning; men der har ikke været Brug for en saadan, og det ærede Medlem har kunnet beholde sine 1,000 Kr. i Lommen. Det vidner altsaa om, at Bælgerne have resonneret paa en noget anden Maade, end ærede Medlemmer tænkte sig i Foraaret. Bælgerne have brugt deres sunde Forstand og sagt som saa: Ja, Forliget har dog staffet os af med Estrup og med de provisoriske Love.